

TIMO VASKO

Ekumeeninen missio ja uskontodialogi

Kulttuurienvälisen teologian sovelluksia

Ekumeeninen missio ja uskontodialogi

Kulttuurienvälisen teologian sovelluksia

Ekumeeninen missio ja uskontodialogi

Kulttuurienvälisen teologian sovelluksia

TIMO VASKO

Copyright © 2025 Timo Vasko
Taitto, ulkoasu ja kustannus: Sivupolku, Sastamala
Kannen kuva: Lähetyskynttelikkö Härmälän kirkossa

ISBN: 978-952-88-0108-5

1. painos, 2025

Kirjapaino: Libri Plureos GmbH, Hampuri, Saksa

Sisällys

Lyhenteet	6
Johdanto	7

Osa I. Uskontodialogi

Ranskan islamilainen huivikiista: Puolesta ja vastaan	16
”Luvattu pyhä maa” kirkkojen viimeaikaisissa teologis-poliittisissa keskusteluissa	28
– Liite 1: Nostra Aetate, luvut 4–5	50
– Liite 2: Arkkipiispa Celestino Miglioren teksti	52
Puhukaa totta: Dabru emet -dokumentti juutalais-kristillisessä dialogissa..	55
– Liite 1: Saksan evankelisten kirkkojen kannanotto juutalaisten ja kristittyjen dialogia käsittelevään asiakirjaan ”Dabru emet”	81
Suuntana Trankebar: Pietistis-luterilainen lähetystyö intialaisessa kontekstissa	91

Osa II. Kirkkojen missio

Edinburghista Arushaan: Kirkkojen ekumeenisen todistus- ja palvelutehtävän päälinjat vuosina 1910–2018	117
– Liite 1: Lausunto lähetyksestä Luterilaisen maailmanliiton 12. yleiskokoukselle	157
– Liite 2: Edinburgh 2010 -lähetyskonferenssin julkilausuma	159
– Liite 3: Kristillinen todistus moniuskontoisessa maailmassa – suosituksia menettelytavoiksi	162
Globaalin kirkon missio mediassa: Trans World Radio (TWR), Far East Broadcasting Company (FEBC) ja Christian Satellite Television Network (SAT-7)	168
Sakramentaalisuus ortodoksisen kirkon missiossa: Alexander Schmemmannin missiolgian ulottuvuuksia	186
Jumalan lähetys ja seurakunnan lähetys J. Andrew Kirkin missiologiassa ..	214
Lähteet ja kirjallisuus	229

Lyhenteet

CWME	Commission on World Mission and Evangelism, Maailmanlähetyksen ja evankelioimisen komissio
DWME	Division of World Mission and Evangelism, Maailmanlähetyksen ja evankelioimisen osasto
EKD	Die Evangelische Kirche in Deutschland, Saksan evankelinen kirkko
EMOK	Die Evangelische Mittelostkommission
GEKE	Die Gemeinschaft Evangelischer Kirchen in Europa, Euroopan protestanttisten kirkkojen yhteisö
IMC	The International Missionary Council, Kansainvälinen lähetysneuvosto
KMN	Kirkkojen maailmanneuvosto = WCC
KUN	Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ulkoasiain neuvosto
LEKKJ	Lutherischen Europäischen Kommission Kirche und Judentum, Euroopan luterilaisten kirkkojen kirkko ja juutalaisuus -komissio
LML	Luterilainen maailmanliitto = LWF
LWF	Lutheran World Federation = LML
SLN	Suomen lähetysneuvosto
UEK	Die Union Evangelischer Kirchen in der EKD, Evankelisten kirkkojen unioni
VELKD	Die Vereinigte Evangelisch-Lutherische Kirche Deutschlands, Saksan yhdistynyt evankelis-luterilainen kirkko
WCC	World Council of Churches = KMN
WEA	World Evangelical Alliance, Maailman evankelinen allianssi
WEF	World Evangelical Fellowship

Johdanto

Maailma, jossa elämme

Elämme maailmassa, jossa eri kulttuurit ja uskonnot ovat jatkuvasti läsnä ja kohdattavissa. Samalla on tarve yhä enemmän ymmärtää rakentavasti erilaisuutta. Ymmärtäminen ei ole aina helppoa, mutta sopivat tietolähteet voivat olla avuksi. Käsillä olevan julkaisun tarkoituksena on auttaa lukijaa ymmärtämään kulttuurienvälisen teologian haasteita ja ajankohtaisia kysymyksiä. Se jatkaa aihepiirin tarkastelua, jota olen aiemmin käsitellyt teoksessa *Missiologia ja uskonnot: Johdatus missiologiaan ja uskontoteologiaan* (Helsinki: Yliopistopaino 2003).

Kulttuurien ja uskontojen tutkimus sekä missiologia eli lähetystiede ovat avuksi tutkittaessa näitä kulttuurien ja uskontojen välisiä ajankohtaisia ilmiöitä, joilla lähes poikkeuksetta on aina pitkä historiallinen tausta. Tässä artikkelikokoelmassa tarkastellaan kristillisen todistuksen ja palvelun menetelmiä eri alueilla sekä kirkkojen ja missiologioiden näkemyksiä pääosin 1900- ja 2000-luvuilla. Esimerkit on valittu valaisemaan kulttuurien ja uskontojen välisiä kysymyksiä ja haasteita eri puolilla maailmaa ja erilaisissa konteksteissa. Teos soveltuu hyvin johdannoksi kulttuurien ja uskontojen vuoropuhelun teemoihin niin kursseilla kuin itseopiskelumateriaalinakin. Yksittäiset artikkelit ovat käytettävissä monissa yhteyksissä omina kokonaisuuksinaan.

Artikkelit käsittelevät erilaisia konteksteja, joissa uskontodialogit ja kirkkojen missio toteutuvat. Tarkoituksena on antaa näkökulmia näihin dialogeihin ja kirkkojen missioon, jotka ovat tapahtuneet joko kirkkojen yhteisesti (ekumeenisesti) tai erikseen toteuttamina. Kirjan pyrkimyksenä ja punaisena lankana on, että muodostaessaan kokonaiskäsitystä eri teemoista lukijan on samalla mahdollista päivittää tietojaan ja soveltaa niitä omissa dialogeissaan ja konteksteissaan. Artikkeleista lukija saa käsityksen tutkimusmenetelmien

käytöstä erilaisiin aineistoihin. Artikkeleihin sisältyy myös sekä eri uskontojen kannattajien omaa identiteettiä koskevaa tarkastelua että kirkkojen yhteisesti kohtaamia haasteita ja niihin löydettyjä ratkaisuja eri aikoina ja eri paikoissa. Teos haluaa samalla haastaa lukijan pohtimaan kulttuurien väliseen lähetysteologiaan sisältyviä haasteita ja niihin sopivia ratkaisuja.

Johdannossa lukijalle avataan lyhyesti missiologian perusteita. Kirjan artikkelit ovat niiden painopisteiden vuoksi jaettu kahteen osaan: 1) Uskontodialogi ja 2) Kirkkojen missio. Näillä molemmilla osa-alueella on oikeutuksensa eri traditioista nousevina, mutta samalla osin yhteinen tehtäväalue.

Artikkeli ”Kirkkojen ekumeenisen todistus- ja palvelutehtävän päälinjat 1910–2018 Edinburghista Arushaan” käsittelee Kirkkojen maailmanneuvoston lähetyskonferensseja vuosina 1910–2018 huomioiden kaikki maanosat. Yksittäisinä alueina tarkastellaan Ranskaa, ”pyhää maata” ja Intiaa. Lähetystyön menetelmistä mukana ovat moderni medialähetys, ortodoksisen kirkon sakramentaalinen lähetys sekä luterilaisen lähetystyön alku Intiassa (tämän 300-vuotismerkkivuotta vietettiin vuonna 2006). Kaikille kristityille suunnattu yhteinen laajapohjainen ”Suositus menettelytavoiksi moniarvoisessa maailmassa” on huomioitu liitteenä. Uskontovuoropuhelua tarkastellaan Yhdysvaltojen juutalaisten ja saksalaisten kristittyjen näkökulmista artikkelissa ”Puhukaa totta: Dabru emet -dokumentti juutalais-kristillisessä dialogissa” sekä sen liitteessä. Missio Dei -lähetysteologia (kolmiyhteisen Jumalan lähetys) esiintyy yleisesti missiologisena perustana ekumeenisissa keskusteluissa ja toiminnoissa. Missio Dei -teologiaa valaistaan kiteytetysti kansainvälisesti merkittävän missiologi J. Andrew Kirkin avulla. Artikkelien viitteissä mainitut lähteet ja kirjallisuus on koottu teoksen lopussa olevaan artikkelikohtaiseen luetteloon. Osa artikkeleista on uusia, osa eri yhteyksissä ennen julkaistuista artikkeleista on tähän teokseen uudelleen kirjoitettuna laajennettu ja syvennetty.

Missiologiseen näkökulmaan sisältyvät siis sekä haastavat uskontodialogit että kristinuskon leviämisen vaiheet. Missio Dei -lähetysteologian mukaan Kristuksen maailmanlaajan kirkon olemassaoloon ja olemukseen kuuluu lähettäjä (kolmiyhteinen Jumala), lähettäminen ja lähetettynä oleminen.¹ Globaali kristillinen apostolinen oppi ja elämä, todistus ja palvelu ovat itse asiassa kolmiyhteisen Jumalan synnyttämän lähimmäisenrakkauden perustalta ilme-

1 Missio Dei -teologiasta, ks. esimerkiksi Haapiainen 2014.

nevää toimintaa. Siitä seuraa uusien seurakuntien ja kirkkojen syntymistä, niiden vahvistumista ja uusille alueille levittäytymistä. Tämä toteutuu parhaimmillaan kokonaisvaltaisesti, ihmisen tarpeet kohtaavana palveluna sanoin ja teoin. Siitä kertovat myös missiologialle yliopistojen antamat modernit ja soveltavat nimet, kuten ”kulttuurien välinen teologia” tai ”globaali kristinusko”. Tällöin kiihtyvä kaupungistuminen, siirtolaisuus, maahanmuutto, pakolaisuus, ihmiskauppa, ilmaston lämpenemisen seuraukset, ihmisoikeudet, uskonnonvapaus, kristittyjen syrjintä ja modernin median kehitys ovat missiologialle merkittäviä haasteita ja tutkimuksen kohteita. Tutkimusintressi on oppiaineidenvälisesti esillä monissa yhteyksissä: esimerkiksi teologisessa tutkimuksessa eksegetiikan, dogmatiikan, ekumeniikan, kirkkohistorian, uskontotieteen ja käytännöllisen teologian kuten kirkkososiologian opetuksessa ja opinnäytteissä. Monien uskontojen ja ideologioiden kannattajien välinen dialogi huomioidaan tutkimuksissa monesti osana missiologian tutkimusta.²

Terminologiasta

Tässä yhteydessä vain lyhyesti valaisen termiä ”missio.” Isossa-Britanniassa alkoi vasta 1960-luvulla esiintyä jo aikaisemmin muualla Euroopassa käytössä ollut termi ”missiology”. Sitä käytetään kristillisen lähetymisen (Christian Mission) tutkimuksesta ja opetuksesta eri dimensioissaan (Biblical, Theological, Historical, Cultural, Strategic). Tämä käyttöön yleistynyt lähetystä tieteenalana merkitsevä sana missiologia muodostuu latinankielisestä alkuosasta (*missio*) ja sitä seuraavasta kreikankielisestä loppuosasta (*logos*).³ ”Lähetys (mission) on olemista lähetettynä (the act of being sent) toteuttamassa ylemmän tah tomaa tehtävää”, jolloin kristinuskon mukaan Jumala antaa tehtävän ja Jumala lähettää.⁴ Kirkkojenvälinen ja muu ekumeeninen missiologia on jatkuvasti tekemisissä lähetymisen muuttuvien kontekstien ja uusien konseptien kanssa.⁵

Missiologia ”lähettämisenä” yhdistää Vanhan testamentin Uuteen testamenttiin. Vanhassa testamentissa heprean sana *šālāḥ* (lähettää) esiintyy yli 800 kertaa, ja näistä yli 200 kertaa tämän verbin subjektina on Jumala. Uudessa

2 Maailmanlähetymisen tilanne vuonna 2025, ks. Björnholm-Kallio 2025. Yhteinen todistus 2023; Kaikkialta kaikkialle – kirkon missio nyt 2018, 10; Vasko 2003.

3 Kaiser 2001, 11.

4 Kaiser 2001, 11.

5 Ross & Keum & Avtzi & Hewitt 2016.

testamentissa lähettämistä merkitsevä kreikan sana on *apostellō*. Tästä verbistä on johdettu myös substantiivi *apostolos*, 'apostoli', 'lähettiläs' eli siis Kristuksen valtuuttama ylösnousemuksen todistaja. Esimerkkinä sanan tästä käytöstä on Apostolien tekojen luvussa 15 mainittu apostolien kokoontuminen Jerusalemissa. Apostolisuus, kirkon lähetettynä oleminen, kirkon missionaarisuus ja olemuksellinen missionaalisuus, on kirkon keskeinen tuntomerkki ja merkitsee uskollisuutta alkuperäiselle Kristuksen kirkon apostoliselle opille. Kun Uusi testamentti aikanaan käännettiin kreikasta latinaksi, kreikan lähettämistä ilmaisevat verbit *pempō* ja *apostellō* käännettiin silloin käyttäen sanaa *mittere*, 'lähettää', josta myös englanninkielinen sana "mission" on johdettu. Latinalainen sana *missio* merkitsee lähetystä, lähettämistä, lähetystehtävää ja lähetystyötä.⁶ Esimerkiksi Kirk tähdentää, että englanninkielinen sana "mission" on johdettu latinankielisestä sanasta *mittere*, ei kreikan tai heprean juurista. Eräs kirkon päätavoista, joilla kirkko on ekumeenisten uskonnustusten mukaisesti apostolinen, on kirkon oleminen yhteisönä (community), joka on lähetetty toteuttamaan tehtävää (mission) maailmaan.⁷

Teknisenä terminä "missio" on historiallisesti varhaisempi ja sen ottivat käyttöön jesuiitat. Ignatius Loyola (1491–1556) perusti Societas Jesu -sääntökunnan ja päätti, että kaikkien sen jäsenten on oltava valmiita tulemaan lähetetyiksi erityisalueilleen, niiden "jaostoihin" (divisions) tai "tehtäviin" (missions). Loyola tulkitsi monikollisen termin "missions" sekä "määränpäissä oleviksi paikoiksi" (destinations) että "alueiksi" (territories), joihin jesuiitat lähetettiin. Tällä termillä on näin ollen ilmaistu sekä menemistä alueille että niitä tehtäviä, joita siellä piti suorittaa.⁸ Kirk tähdentää, että kristillisessä lähetysliikkeessä omaksuttiin tämä jesuiittojen käytäntö ja 1950-luvulle asti viitattiin monikollisesti "lähetyksiin" (missions), kun puhuttiin lähettämisestä. Kansainvälisen lähetysneuvoston (The International Missionary Council, IMC) piirissä käydyt keskustelut 1950-luvulla missio Dei -termistä johtivat ymmärrykseen, että kolmiyhteisen Jumalan alulle panema lähetys (*missio Dei*) on ollut olemassa jo ennen kirkon historiassa esiintyneitä kristittyjen lukuisia lähetyksiä (missions). Tästä tehtiin edelleen se johtopäätös, että todellisuudessa perustaltaan on vain yksi ainoa lähetys (mission), kolmiyhteisen Jumalan lähetys eli missio Dei, jota myös kirkot jäsenineen toteuttavat. Vaikka monikkomuoto "lähetyk-

6 Larkin 1999, 1.

7 Kirk 1994, 1.

8 Vasko 1999, 554; Vasko 2003, 11–25.

set” (missions) on jo väistynyt ja yksikölinen ”lähetys” (mission) on sen tilalle yleistynyt, jotkut kirkot ja niiden jäsenet pitävät yhä kiinni monikollisesta ilmaisusta.⁹

Vanhasta testamentista Uuteen testamenttiin

Globaalin kristillisen mission yleiset teologiset perusteet ja globaali sanoma on luettavissa Raamatusta jo Abrahamille annetusta lupauksesta, joka on kantanut yli sukupolvien nykypäivään saakka: ” – saamasi siunaus tulee siunaukseksi kaikille maailman kansoille” (2. Moos. 12:1–3).¹⁰ Vanhan testamentin lähetysnäkemys olemukseltaan kokoavana on enimmäkseen sentripetaalista, keskiahakuista. Sen mukaan maailman kansat tulevat kerran kokoontumaan Herran vuorelle (Jes. 25:6–9; 45:18–23; 60:10–14). Vanhassa testamentissa on myös ulospäin suuntautuva sentrifugaalinen, keskipakoinen lähetysnäky. Se esiintyy esimerkiksi ns. Herran palvelija -lauluissa (Jes. 42:1–7; 49:1–5; 50:4–9; 52:13–53:12). Jumalan suunnitelman mukaan Israelin kansan kautta tulee toteutumaan liitto ”kaikkien kansojen valoksi” (Jes. 42:6). Jumala ilmoittaa sanassaan: ”Ei ole muuta Jumalaa kuin minä. Minä olen vanhurskas pelastaja, ei ole ketään muuta. Kääntykää minun puoleeni, maan kaikki ääret, antakaa pelastaa itsenne – – Minun edessäni on notkistuva jokainen polvi, jokainen suu on vannova minun nimeeni!” (Jes. 45:21–24). Tämän vision mukaan jokainen sukupolvi tulee kerran kumartumaan hänen eteensä. Jesaja tähdentää Jumalan liikkeelle lähteneen sanan vaikuttavuutta: ” – niin käy myös Jumalan sanan, joka minun suustani lähtee: se ei tyhjänä palaa vaan täyttää tehtävän, jonka minä sille annan, ja saa menestymään kaiken, mitä varten sen lähetän” (Jes. 55:10–11). Lähetetty voi olla myös nuori henkilö, kuten esimerkissä: ”Silloin Herra sanoi: ”Älä sano, että olet nuori, vaan mene, minne ikinä sinut lähetän, ja puhu, mitä minä käsken sinun puhua.” (Jer. 1:6–8.) Lähettäminen ja lähetystyö kaikkiaan on toimintaa, jossa tavoitteena on Jumalan suunnitelman toteuttaminen.

Historiallisena henkilönä Jeesus Nasaretilainen Jumalan Poikana ja profetiat täyttäneenä Messiaana, Kristuksena, jatkoi Jumalan pelastussuunni-

9 Kaiser 2001, 11; Vasko 1991, 9.

10 Mission raamatullisista perusteista, ks. esim. Missiologian tuntemus ja osaaminen kirkon työssä 2018, 11. Abraham ja missio Lutherin teologiassa, ks. Forsberg 1984, 107–112.

telman (Ap. t. 20:27) ja lähettämisen näyn toteuttamista. Se tapahtui hänen oman elämänsä, ristintien ja ylösnousemisen tapahtumissa, joista pelastava evankeliumi, ilosanoma, lähti liikkeelle (Mark. 1:1; Ap. t. 10:38–43). Pyhän Hengen vuodattaminen helluntaina (Ap. t. 2:1–4) antoi syntyneelle seurakunnalle voiman toteuttaa Jeesuksen antamaa lähetystehtävää (Matt. 28:18–20; Mark. 16:15–16; Luuk. 24:45–48; Joh. 20:21). Apostolien teot ja Paavalin kirjeet kuvaavat hyvin historiallisesti vaihteittain laajenneen lähetystyön alkuvaiheita. Varhaisen kirkon lähetysaarnan sisällön tiivistelmä ja seuraukset ovat kiteytettyinä esimerkiksi Paavalin kirjeessä: ” – te hylkäsitte väärät jumalat ja käännysitte palvelemaan elävää, todellista Jumalaa ja odottamaan taivaasta hänen Poikaansa, jonka hän teille herätti kuolleista, Jeesusta Kristusta, joka pelastaa meidät tulevalta vihalta.” (1. Tess. 1:9–10).

Kristillisen todistuksen ja palvelun kolminaisuusopillinen perusta

Keskeinen kristinuskoon sisältyvä perusolettamus on, että kolmiyhteinen Jumala on itse lähetysten alku, ylläpitäjä ja loppuun saattaja. Tämä käy ilmi muun muassa seuraavasta: ”Jeesus sanoi: ’Rauha teille! Niin kuin Isä on lähettänyt minut, niin lähetän minä teidät.’ Sanottuaan tämän hän puhalsi heitä kohti ja sanoi: ’Ottakaa Pyhä Henki’” (Joh. 20:21–22).¹¹ Kysymys on tällöin juuri kolmiyhteisen Jumalan omasta lähetyksestä (missio Dei). Historiallisesti kirkko on syntynyt helluntaina Pyhän Hengen vuodattamisen yhteydessä jatkuvaan lähetystyötä varten. Siksi kirkon ja lähetysten alkuperää ja tarkoitusta ei voi erottaa toisistaan. Kirkon perimmäinen tarkoitus on toteuttaa Jumalan lähetysten tavoite, evankeliumin sanoman levittäminen. Sama Kristuksen Henki, joka jatkuvasti antaa voiman kirkon lähetykselle, on samalla kirkon elämä. Voidaan sanoa, että kirkon olemassaolo toteutuu lähetyksessä, niin kuin tuli palamisessa. Jos kirkko jäsenineen ei tee lähetystyötä, se menettää identiteettinsä ja lakkaa olemasta kirkko.¹²

Kirkko on myös eskatologinen eli lopunajallinen ilmiö. Sen missionaarisen toiminnan aika maailmanhistoriassa sijoittuu Herran ensimmäisen ja toisen tulemisen välille. Kirkko kokoaa ihmisiä eri ilmansuunnista Jumalan valtakun-

11 Vasko 2014, 5.

12 Together towards Life 2013, 21–22.

taan. Lopullisesti ja kokonaan näkyvästi se kuitenkin toteutuu vasta paruuksiassa, Kristuksen paluussa. Jumala jatkuvasti toteuttaa julkisesti ja näkyvästi pelastussuunnitelmaansa, joka ilmenee maailmanhistorian aikana sen eri tapahtumissa. Kristus myös tulee läsnäolevaksi kaikkialla, missä Kristuksen kirkko jäsenineen julistaa raamatullista sanaa ja toimittaa sakramentit. Kristuksen maailmanlaaja kirkko on olemukseltaan yksi ja kaikkien eri kirkkojen ja kristillisten järjestöjen toteuttama lähetystyö palvelee lopulta samaa päämäärää: yhden kolmiyhteisen Jumalan valtakunnan suurta missiota.¹³

Kokoavasti ja ajankohtaisesti on perusteltua todeta Suomen evankelisluterilaisen kirkon peruslinjauksen mukaisesti: ” – tapa kertoa evankeliumista vaihtelee eri kulttuureissa ja konteksteissa. Kirkon sanoma leviää spontaanisti, usein ilman järjestyneitä rakenteita. Kirkon mission toteuttajat etsivät ja käyttävät aktiivisesti ja ennakkoluulottomasti myös digitaalisen viestinnän nopeasti muuttuvia muotoja ja välineitä. Maailmanlaajasti yleistynyt mediateknologia on mahdollistanut myös vaikeissa tilanteissa elävien kristittyjen tukemisen.”¹⁴ Tällöin myös eri uskontojen kannattajien välinen dialogi toteutuessaan rauhanomaisesti sisältää monia merkittäviä mahdollisuuksia. Uskontodialogin merkistystä kuvaa hyvin Saksan evankelisen kirkon kannanotto juutalaiseen Dabru emet -dokumenttiin: ”Huoli omasta identiteetistä lisääntyy nykyään globalisoituneen maailman kontekstissa, missä erilaiset uskonnot ja maailmankatsomukset jatkuvasti kohtaavat toisiaan. Tällöin myös joudutaan assimilaation ja sekoittumisen prosessiin – mutta ei dialogissa, vaan globalisoituneen maailman mekanismeissa. Juuri tässä tilanteessa syntyy kokemus, että huolellisesti käyty dialogi selkiinnyttää omaa identiteettiä ja edistää rauhaa kansojen ja uskontojen välillä.”¹⁵

Espoossa Pyhän Henrikin muistopäivänä 19.1.2025

Timo Vasko
missiologian dosentti, Helsingin yliopisto
timo.vasko@gmail.com

13 Vasko 2014, 5.

14 Yhteinen todistus 2018, 6–7; ks. myös Yhteinen todistus 2023.

15 Christlich-jüdischer Dialog 2005, suomennos Timo Vasko, ks. tämän kirjan artikkelin ”Puhukaa totta: Dabru emet -dokumentti juutalais-kristillisessä dialogissa” liite.

Osa I
Uskontodialogi

Ranskan islamilainen huivikiista

Puolesta ja vastaan

Islam Ranskassa ja pukeutumisen herättämä keskustelu

Uskonnon rooli julkisessa tilassa on teema, joka aiheuttaa parhaillaan keskustelua monissa maissa ja erilaisissa uskonnollisissa yhteyksissä. Tässä artikkelissa tarkastellaan, mistä Ranskan huivikiistassa on pohjimmiltaan kysymys: Minkälaisia haasteita huivikiistasta avautuu muslimien ja länsimaisen väestön kohtaamiselle? Minkälaiset arvot huivikiistassa törmäävät? Onko huivin käytössä perimmältään kysymys oikeutetuista islamilaisista ihmisoikeuksista vai onko vastustuksessa pikemminkin käsillä ranskalainen malli länsimaisen demokratian itsepuolustuksesta? Taustatiedoksi mainittakoon, että Ranskassa on nykyään noin viisi miljoonaa muslimia, ja islam on Ranskan toiseksi suurin uskonto.¹ Huivikiistan yhteydessä on keskusteluun tullut myös yleisellä tasolla maahanmuuttajien sopeutumisongelmat Ranskassa. Tällöin on kiinnitetty huomiota siihen, että osa muslimieistä on alkanut vaatia itselleen islamiin perustuvaa erityiskohtelua. Tämä ilmenee esimerkiksi niin, että sairaaloissa jotkut musliminaiset eivät suostu mieslääkärien tutkittaviksi tai uimahalleissa jotkut musliminaiset haluavat saada omat uima-ajat. Työpaikoilla jotkut musliminaiset eivät tervehdi miehiä kättelemällä.² Julkisuudessa ilmiötä on kuvattu enimmäkseen yksittäisin esimerkein. Siksi on perusteltua, että tässä artikkelissa tarkastellaan huivikiistaa kokoavasti ja pitemmän aikajänteen näkökulmasta.

1 Nalbantoglu 2003. Uudemmassa tämän problematiikan tutkimuksesta, ks. esim. Inge 2016 (etnografinen tutkimus salafistinaisten elämästä Lontoossa). Sosiologisesta tutkimuksesta, ks. Kraft 2012. Lyhyt johdatus islamiin, ks. esim. Hirvonen & Vasko 2007. Ks. myös Hyvä tietää kristinuskosta 2016.

2 Nalbantoglu 2003.

Elämme maailmassa, jossa yhä useammin kohtaamme ihmisiä erilaista taustoista ja kulttuureista. Tämän teoksen artikkelit auttavat lukijaa ymmärtämään sekä erilaisia uskontodialogeja että kirkon missiologista todistus- ja palvelutehtävää. Kirkon missiologinen tehtävä on usein luonteeltaan ekumeenisista, mikä tarkoittaa yhteistyötä eri kirkkojen ja kristillisten yhteisöjen kesken. Tämän lisäksi kirkko on aina vuorovaikutuksessa myös ympäristönsä kanssa, minkä seurauksena syntyy uskontodialogeja. Tämä kirja paneutuu uskontodialogien ja ekumeenisen mission aihepiireihin ja tarjoaa niistä lukijalle runsaasti ajankohtaisia ja kiinnostavia esimerkkejä.

Kirjan ensimmäisessä osassa käsitellään erityisesti uskontodialogia. Artikkeleiden aiheina ovat Ranskassa meneillään oleva islamilainen huivikiista, ”Luvatus pyhän maan” tarkastelu kirkkojen keskusteluissa, juutalais-kristillinen dialogi erityisesti Dabru emet -dokumentissa sekä luterilaisen lähetystyön alkuvaiheet Intiassa.

Toisessa osassa käsitellään kirkkojen ja kristillisten yhteisöjen ekumeenisista missiota ja erityisesti sen ydintoimintaa: todistusta ja palvelua. Artikkelit pohjivat muiden muassa kansainvälisten lähetyskonferenssien keskeisiä painoituksia 1900-luvun alusta aina tämän vuosituhannen puolelle, miten kirkon missio näkyy modernissa mediassa, mitä tarkoittaa sakramentaalisuus ortodoksisen kirkon missiossa sekä miten suhteutuvat toisiinsa Jumalan lähetys (missio Dei) ja seurakunnan lähetys (missio ecclesiae).

Kirjoittaja Timo Vasko on teologian tohtori ja missiologian dosentti (Helsingin yliopisto). Hän on tutkinut kirkkojen ekumeenisista missiota ja uskontoja eri kulttuureissa sekä julkaissut aihepiireistä useita artikkeleita ja teoksia. Vasko toimi vuosina 1987–2013 lähetysteologina Suomen evankelis-luterilaisen kirkon lähetystyön keskuksessa ja on osallistunut lukuisiin kansainvälisiin ekumeenisiin tapaamisiin, konferensseihin ja asiantuntijatehtäviin. Hän on myös ollut aktiivisesti järjestämässä uskontodialogeja erityisesti kristittyjen, muslimien ja juutalaisten kesken sekä Suomessa että Euroopan luterilaisten kirkkojen Kirkko ja juutalaisuus -komission (LEKKJ) jäsenenä.

